ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΗΡΩΕΣ

Ο ΗΡΩΪΣΜΟΣ ΕΝΟΣ ΕΥΖΩΝΟΥ

Τὰ γεγονότα τοῦ Καραλῆ Δερβὲν καὶ ὁ στρατηγὸς Γρίβας.— Μέσα στὴ χαράδρα τῶν συνόρων.— Ὅπου ὁ Εὐρυτὰν Θεοδοσίου ἀντιμετωπίζει ἕναν Τουρκικὸ λόχο.— Ὁ αἱμοχαρὴς Ἀμοὺς ἀγᾶς.— Τὸ τέλος τοῦ νέου Κυναιγείρου.

Ἡ ἱστορία τῶν ἐθνικῶν μας ἀγώνων ἔχει καὶ σελίδας ἀγνώστους, γραμμένας μὲ τὸ αἷμα ἡρώων τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ματαίως θ' ἀναζητήσῃ κανεὶς μέσα στὰ γνωστὰ καὶ φημισμένα συγγράμματα. Μιὰ τέτοια σελίδα εἶνε καὶ ἐκείνη ποὺ γράφτηκε στὰ 1882, κοντὰ στὸ σταθμὸ τοῦ Καραλῆ Δερβέν. Ὁ σταθμὸς αὐτὸς βρισκότανε μισὴ ὥρα μακριὰ ἀπὸ τὰ παλιά μας σύνορα, στὸ ἀνατολικώτερο μέρος των, πρὸς τὸ Θερμαϊκὸ κόλπο. Ἂν καὶ ἀναμφισβητήτως ἦτο σὲ Ἑλληνικὸ ἔδαφος, ἐξακολουθοῦσε νὰ μένῃ στὴν κατοχὴ τῶν Τούρκων ἀπὸ τῆς καταλήψεως τῆς Θεσσαλίας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ (συμφώνως μὲ τὴ Βερολίνειο Συνθήκη) καὶ μέχρι τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1882, ἐνῷ ὅλοι οἱ πρὸ αὐτοῦ ἀκτινοειδῶς κείμενοι σταθμοὶ τῶν θέσεων Τρία Πλατάνια, Ζορμπᾶ, Κέδρου, Τρόχαλου κ.λ.π. κατείχοντο ἀπὸ τὶς ἑλληνικὲς φρουρές. Ὁ τότε ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ τῆς Θεσσαλίας στρατηγὸς Γρίβας, θέλοντας νὰ δώσῃ τέλος στὴν ὑπόθεσι αὐτή, ἀπέναντι τῆς ἀδικαιολόγητης ἐπιμονῆς τῶν Ὀθωμανῶν εἶχε διατάξει νὰ μὴν ἐπιτραπῇ ἡ ἐνίσχυσις τοῦ σταθμοῦ τούτου ἀπὸ τουρκικὸ στρατό, διότι φαίνεται ὅτι οἱ Τοῦρκοι εἶχαν ἐκδηλώσει τὴν πρόθεσι ν' αὐξήσουν τὴ φρουρά του ποὺ ἀπετελεῖτο ἀπὸ 12 ἄνδρες.

Οἱ Τοῦρκοι ἔμαθαν μὲ δυσαρέσκειά τους τὴν ἀπαγόρευσι αὐτή, διεμαρτυρήθησαν καὶ ἐφοβέρισαν ὅτι θὰ δώσουν μάχη. Συγχρόνως ἔγεινε γνωστὸν ὅτι ὁ Σαλίχ πασσᾶς, ἐπὶ κεφαλῆς τριῶν ταγμάτων στρατοῦ, ἔμενε στὸ γειτονικὸ Πλαταμῶνα μὲ τὴν πρόθεσι νὰ ἐνισχύσῃ διὰ τῆς βίας τὴν θέσιν τοῦ Καραλῆ Δερβέν. Τοῦτο καὶ ἀπεπειράθη νὰ κάνῃ τὴν ἐπομένην τῶν Ἑλληνικῶν παραστάσεων, 15 Αὐγούστου, ἀλλὰ τὸ ἀπόσπασμα τῶν Τριῶν Πλατάνων, ἀποτελούμενον ἀπὸ 16 ἄνδρας ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ Μανουσοπούλου, μόλις εἶδε τοὺς Τούρκους νὰ βαδίζουνε πρὸς τὴν ὀροθετικὴ γραμμή, τοὺς ἐκάλεσε ν' ἀπομακρυνθοῦν. Οἱ Τοῦρκοι δὲν ὑπήκουσαν. Οἱ Ἕλληνες τοὺς ἔρριξαν μιὰ ὁμοβροντία. Τὸ σύνθημα τῆς συμπλοκῆς εἶχε δοθεῖ.

Ὁ Σαλὶχ ἐφανερώθηκε ἀφρίζοντας στὸν ὑπερκείμενο λόφο τῆς Βίγκλας, μὲ τὸ Ἐπιτελεῖο του καὶ διηύθυνε ἀπ' ἐκεῖ τὴν ἐπίθεσι 800 στρατιωτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐν τούτοις ματαίως προσεπάθησαν νὰ ἐκβιάσουνε τὸ στενό. Ἐπὶ πέντε ὧρες ἐπυροβολοῦσαν τὴν ἀπ' ὅλους τοὺς γύρω Ἑλληνικοὺς σταθμοὺς ἀπκελεσθεῖσαν δύναμιν 59 ἀνδρῶν ὑπὸ τὴν διείκησιν τοῦ ὑπολοχαγοῦ Μαυροδήμου. Κατὰ τὸ βράδυ, ὁ ἀγὼν διεκόπη μὲ τὴν ἀποχώρησι τῶν Τούρκων.

Τὸ Ἑλληνικὸ Ἀρχηγεῖο εἰδοποιήθη ἀμέσως καὶ τὴν ἴδια νύχτα ἔφθαναν ἀπὸ τὴ Λάρισσα δυὸ λόχοι, ὅσους μπόρεσαν ἀγωνιώδως νὰ συγκεντρώσουν. Ὁ ἀγὼν ἐπανελήφθη τὴν ἄλλη μέρα καὶ τὴν παραπάνω, χωρὶς κέρδος γιὰ τοὺς Τούρκους. Στὸ διάστημα τοῦτο ἔφθασαν ἐπικουρίαι ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ἐπίσης δὲ καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐνισχύοντο σημαντικά.

Τὴν 19ην Αὐγούστου εὑρέθησαν ἀντιμέτωποι δυὸ πραγματικοὶ στρατοὶ ἀπὸ χιλιάδες ἀνδρῶν καὶ αἱ συμπλοκαὶ ἐκεῖναι θὰ ἔπαιρναν διαστάσεις ἀληθινῆς μάχης, ἂν τὴν ἴδια μέρα οἱ Ὀθωμανοί, ποὺ εἶχαν λάβει ἀνωτέρας διαταγάς, δὲν ἐζήτουσαν ἀνακωχή, τὴν ὁποίαν οἱ δικοί μας δὲν εἶχαν κανένα λόγο ν' ἀρνηθοῦν. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἔγεινε ἀφορμὴ νὰ καθορισθοῦν ἀκριβῶς τὰ σύνορα ἀπὸ τὴ Διεθνῆ Στρατιωτικὴ Ἐπιτροπὴ ποὺ συνεκροτήθη ὕστερ' ἀπὸ λίγον καιρό.

Στὴν περίστασι ὅμως αὐτὴ ἐγράφη καὶ μιὰ ὡραία σελίδα στὴν ἱστορία τοῦ εὐζωνικοῦ σώματος. Οἱ γέροντες τῆς περιοχῆς ὁδηγοῦν τοὺς ξένους, ποὺ περνοῦν ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα, σ' ἕναν τάφο ἀποτελούμενον ἀπὸ λιθάρια τοῦ βουνοῦ μ' ἕναν ἄτεχνο ξύλινο σταυρό, ἐπάνω στὸν ὁποῖον διαβάζει κανεὶς τὸ ὄνομα τοῦ εὐζώνου Γ. Θεοδοσίου καὶ τὴν ἡμερομηνία τοῦ θανάτου του. Γύρω ἀνθίζει τὸ θυμάρι καὶ στὰ κλαδιὰ τῆς γειτονικῆς βελανιδιᾶς κελανδοῦν τὰ πουλιά. Στὸν ἁπλὸ ἐκεῖνο τάφο κοιμᾶται ἕνα γενναῖο παλληκάρι.

Ὁ Θεοδοσίου ἦτο γέννημα θρέμμα τῆς Εὐρυτανίας. Ψηλός, πλατύστηθος, ὄμορφος, τραγουδιστής, ἦτο κοσμαγάπητος καὶ στὸ χωριό του καὶ στὸ λόχο του. Τὴν πρώτη μέρα τῶν συμπλοκῶν ἐπήγαινε ἀπὸ τὴ Βίγκλα στὸν παραπάνω σταθμὸ Ζορμπᾶ, ὅταν ἔξαφνα διακρίνει ἕναν τουρκικὸ λόχο νὰ βαδίζῃ μέσα στὴ χαράδρα ἡ ὁποία χωρίζει τοὺς δύο τούτους λόφους. Ὁ κίνδυνος γιὰ τὸ μικρὸ ἑλληνικὸ ἀπόσπασμα τῶν Τριῶν Πλατάνων ἦτο μεγάλος, διότι ἂν ὁ λόχος αὐτὸς κατέβαινε, θὰ πλευροποιοῦσε τὴν Ἑλληνικὴ θέσι καὶ θὰ ἐξολόθρευνε τοὺς λίγους στρατιώτας της. Μὲ κάθε θυσία ἔπρεπε νὰ ἐμποδισθῇ ἡ πορεία τῶν Τούρκων, μέχρις ὅτου τὸ Ἑλληνικὸ ἀπόσπασμα ἐννοήσῃ τὸν κίνδυνο καὶ λάβῃ τὰς προφυλάξεις του. Ὁ Θεοδοσίου ἦτο μόνος, ἕνας αὐτός ἀπέναντι λόχου ὁλοκλήρου.

Ἀλλ' ἀδιάφορο! Μπήγει φωνὴ καὶ τοὺς προσκαλεῖ νὰ σταματήσουν! Ο. Τοῦρκοι, μὴ φανταζόμενοι τὴν ἔξοχη τόλμη ἑνὸς ἀληθινοῦ στρατιώτη, τὸν ἐπῆραν γιὰ πρόσκοπο στρατιωτικῆς δυνάμεως ποὺ ἔρχεται πίσω καὶ ἀμφιβάλλουν, κλονίζονται, σταματοῦν.

Καὶ τότε ξετυλίγεται δρᾶμα ἡρωϊκό, ἀντάξιο τῶν ἐνδοξοτέρων σκηνῶν τῆς πολεμικῆς ἱστορίας. Ὁ ταπεινὸς χωρικὸς τῆς Εὐρυτανίας γίνεται νέος Κυναίγειρος...

Ὁ Θεοδοσίου ταμπουρώνεται πίσω ἀπὸ ἕνα μικρὸ βράχο καὶ ἀνοίγει πῦρ ἐναντίον τοῦ ἐχθρικοῦ λόχου. Σπυαδεύει τὸ διοικητὴ πρῶτο. Ὁ ἄγριος καὶ διάσημος γιὰ τὴ θηριωδία του Ἀμοὺς ἀγᾶς πέφτει νεκρὸς μὲ μιὰ σφαῖρα στὸ μέτωπο. Τοῦτον ἀκολουθοῦν τρεῖς ὑπαξιωματικοί. Ὁ Θεοδοσίου διαλέγει τὰ θύματά του. Οἱ Τοῦρκοι σαστισμένοι, πυροβολοῦν τυφλά, περιμένοντες ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ νὰ ἰδοῦν νὰ φανερώνονται οἱ σύντροφοι τοῦ εὐζώνου... Στὸ μεταξὺ ἡ σφαῖρες τοῦ Θεοδοσίου θερίζουν. Τρεῖς ἀκόμη Τοῦρκοι πέφτουνε γιὰ νὰ μὴ σπκωθοῦν...

Τέλος οἱ Τοῦρκοι ἀνακαλύπτουν τὴν πλάνη τους. Μὲ λύσσα ἐφορμοῦν κατὰ τοῦ ἀνδρείου εὐζώνου, οἱ ὁποῖος μαχόμενος μιὰ ὥρα ἐπάνω στὴ Βίγκλα ἔρριξε πιὰ ὅλα του τὰ φυσίγγια. Ἀκλόνητος ὁ Θεοδοσίου, πατῶντας στερεὰ στὸ χῶμα, εἶνε ἕτοιμος νὰ τοὺς δεχθῇ μὲ τὴ λόγχη. Τὰ μάτια του βγάζουν φωτιές. Μιὰ ὁμοβροντία τὸν συντρίβει.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἔφθασε στὸν τόπο τῆς συμπλοκῆς ἕνας ἑλληνικὸς λόχος. Δεκατισμένοι οἱ Τοῦρκοι τρέπονται εἰς φυγήν. Καὶ οἱ εὔζωνοι παίρνουν τὸ δοξασμένο σῶμα τοῦ συντρόφου των τρυπημένο ἀπὸ τριάντα σφαῖρες.

Ἡ πλευρικὴ ἐπίθεσις τῶν Τούρκων εἶχε ματαιωθεῖ.

ΚΩΜΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

Τοῦ ΛΟΥΪΤΖΙ ΠΡΑΛΑΒΟΡΙΟ

Ὁ ἠθοποιὸς Τσίρκολο γυρνοῦσε καὶ ξαναγυρνοῦσε μέσα στὸ κρεββάτι του χωρὶς νὰ κατορθώνῃ νὰ κοιμηθῇ· τὸν κυνηγούσανε ἕνα σωρὸ ἔννοιες... Καὶ τὶ ἔννοιες; Ὁ αἱμοβόρος ράφτης του, ὁ ἀπαίσιος παπουτσῆς του, ὁ μαῦρος ξενοδόχος του, ὁ ἀχόρταγος τοκογλύφος του, μὲ τὰ κοφτερὰ δόντια. Τὸν κυνηγοῦσαν ἀλύπητα, τὸν ἀπειλοῦσαν τρομερά.

— Λεπτά! λεπτά!

Ἄδικα ἔδιωχνε τὸν ἐφιάλτην, ζητῶντας ἀπὸ τὸν ὕπνο παρηγοριὰ καὶ λησμονιά. Τὸ κοπάδι τῶν δανειστῶν τοῦ ἀφαιροῦσε ἡσυχία καὶ ὕπνο,

— Νὰ πληρώσῃς!

Πῶς νὰ πληρώσῃ; Μὲ τὶ νὰ πληρώσῃ; Δουλειὰ δὲν ὑπῆρχε. Ὁ θίασος πήγαινεάρχημα: κρίσις. Ἡ λεγεὼν τῶν χορτάτων ἐκείνων ἀνθρώπων κατεδίωκε ἐναπεινασμένο μετὴν πιὸ ἀνυπόφορηἐπιμονή.

— Τὰ λεπτά μας!

Γιατὶ νὰ γίνῃ ἠθοποιός; Τὶ τὴν ἤθελε τὴν δόξα; Δὲν πληρώνεται ὁ ράφτης μὲ χειροκροτήματα! Πῶς νὰ πληρώσῃ;

***

Τέλος τὴν αὐγὴ τὸν πῆρε ὁ ὕπνος καὶ γιὰ λίγες ὧρες λησμόνησε τὰ βάσανά του. Γιὰ λίγες ὧρες, ἀλλοίμονο! Γιατὶ στὶς ὀκτὼ τοῦ χτύπησαν δυνατὰ τὴν πόρτα.

— Κύριε Τσίρκολο, σηκωθῆτε!

Ὁ δυστυχὴς πετάχτηκε ἀπότομα...

— Τὶ τρέχει; φώναξε

— Σᾶς ζητοῦν... ἕνας κύριος ἀπὸ τὴν ἀστυνομία!

Κατάρα! Ἰδοὺ τὸ τέλος του. Οἱ δανεισταὶ εἶχαν καταφύγει στὴν ἀρχή... Ποῦ θὰ καταντοῦσε; Τὸ πῆρε ὅμως ἀπόφασι: τὶ ἄλλο μποροῦσε νὰ κάμῃ;

— Σᾶς ζητεῖ ὁ κ. εἰσαγγελεύς.

— Εἶμαι στὴ διάθεσι σας. Σᾶς ἀκολουθῶ.

***

Ὁ εἰσαγγελεὺς ἦταν ἕνας γελαστὸς ἄνθρωπος, φαλακρὸς καὶ εὐγενέστατος. Τὸν ὑποδέχτηκε μὲ πολλὲς περιποιήσεις.

— Καθῆστε, παρακαλῶ. Εἴσθε ὁ πρωταγωνιστὴς κ. Τσίρκολο;

— Ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Πρόκειται περί...

— Γνωρίζω, γνωρίζω...

— Ἄ, τὸ μαντεύσατε; τόσο τὸ καλίτερο!

Τράβηξε ἕνα συρτάρι καὶ ἔβγαλε ἕνα χειρόγραφο· θὰ ἦταν βέβαια ἡ δ κογραφία του.

— Ὁρίστε, εἶπε ὁ εἰσαγγελεύς. Αὐτὴ εἶνε ἡ τελευταία τραγωδία μου... Ἕνα σωστὸ ἀριστούργημα. Θέλω νὰ τὴν παίξετε. Δὲν μποροῦσα νὰ τὴν ἐμπιστευθῶ σὲ κανέναν καὶ τὴν παραδίδω σὲ σᾶς...

— . . .